

सर्वेषामेव पत्रेषु लिखनचैवमौरितम् ॥
सर्वेषामेव पत्राणां विधिं ज्ञात्वा लिखेत्तु यः ।
खदेशे कौर्त्तिमाप्नोति तथा देशान्तरेष्वपि ॥
एवं शास्त्रक्रमं ज्ञात्वा यो लिखेद्राजपत्रकम् ।
स राजमन्त्रिभिः साह्यं यशः प्राप्नोत्यनुत्तमम् ॥
शास्त्रसन्दर्भमज्ञात्वा यो लिखेद्राजपत्रकम् ।
स राजमन्त्रिभिः साह्यं दुर्घोषो महदाप्नुयात् ॥”

अथ पत्रनयनक्रमः ।
“राजपत्रं नयेन्महिं ललाटे पात्रमन्त्रिणाम् ।
गुरुपत्रं नयेन्महिं ब्राह्मणानान्तयेव च ॥
यतिसन्नासिनाश्चैव स्वामिनश्च तथैव च ।
सादरेणैव यत्नेन तथा नृहंनि धारयेत् ॥
भार्यापुत्रस्य मित्रस्य हृदये धारयेत् सुधीः ।
प्रवीराणां कच्छदेशे पत्रधारणमौरितम् ॥
एतेषाश्चैव पत्राणामुक्तं धारणलक्षणम् ।
अन्येषामपि पत्राणां नियमो नात्र दर्शितः ॥”

अथ पत्रपठनप्रकारः ।
“पत्रं धृत्वा नमस्कृत्य पूर्वोक्तं स्थापयेत् सुधीः ।
दक्षिणायामे सदसि वृषाये राजलेखकः ॥
पत्रं वितत्य सदसि दिवारं मनसा पठेत् ।
स्मृतं पश्चात् प्रवक्तव्यमचोभो राजलेखकः ॥
रहसि आवयेत् पत्रं शुभं वा यदि वाशुभम् ।
पत्रं श्रुत्वा विदितार्थं सभायां आवयेत्ततः ॥
रहस्य-पत्रं रहसि वृषाये आवयेद्विजः ।
अशुभं नैव सदसि शुभं पत्रं वृषाज्ञया ॥
एवं क्रमेण पत्रार्थं आवधित्वा दिजोत्तमः ।
वृषतेः सन्निधौ स्थित्वा वृषाज्ञामनुवर्त्तते ॥”

अथ पत्रचिह्नानि ।
“ऊर्ध्वं षडङ्गुलं तल्लो वरुणं चन्द्रविम्बवत् ।
कस्तूरीकुङ्कुमेः कुण्याद्राजपत्रं सुचिह्नितम् ॥
मन्त्रिणां कुङ्कुमेनैव पण्डितस्यैव चन्दनैः ।
गुरुणा चन्दनैरेव सिन्दूरेणैव स्वामिनः ॥
भार्यायाश्चापलक्तेन चन्दनैः पिष्टपुत्रयोः ।
सन्नासिनां चन्दनैः यतीनां कुङ्कुमेन च ॥
रक्तचन्दनपङ्केन भृत्यस्य समुदौरितम् ।
श्रीक्षितेनैव शत्रूणां पत्रचिह्नं प्रकल्पयेत् ॥
एतेषाश्चैव सर्वेषां यथायोग्यानुसारतः ।
पत्रस्थोऽहं तु मतिमान् कुर्व्यात् चिह्नं सुवर्तुलम् ॥”

अथ राजपत्रस्य कोणच्छेदनप्रकारः ।
“दक्षिणे पत्रकोणस्य अधस्तात् छेदयेत् सुधीः ।
एकाङ्गुलप्रमाणेन राजपत्रस्य चैव हि ॥”

अथ राजपत्रादेः पदन्यासः ।
“महाराजाधिराजश्च दानश्रीखं तथैव च ।
तथा सच्चरितं योष्यं कल्पवृक्षादिकं न्यसेत् ॥
यथायोग्यानुसारेण तथैव गुणभेदतः ।
राजपत्रेषु सर्वेषु पदन्यासक्रमं विदुः ॥”

अथ मन्त्रिपत्रस्य ।
“प्रवरं गुणभेदेन तथा सच्चरितादिकम् ।
विन्यस्य विलिखेत् प्राज्ञो मन्त्रिपत्रे पदक्रमम् ॥”

अथ पण्डितस्य ।
“संख्यावद्वन्तिपदं शास्त्रार्थनिपुणादिकम् ।
पण्डिताणाञ्च पत्रेषु विलिखेद् पदक्रमम् ॥”

अथ गुरुपत्रस्य ।

“सांख्यसिद्धान्तनिपुणं सनमस्कारकं पदम् ।
विन्यस्य विलिखेत् प्राज्ञो गुरुपत्रपदक्रमम् ॥”

अथ स्वामिपत्रस्य ।

“प्रवर्यं सनमस्कारं प्राणप्रियादिकं पदम् ।
विन्यस्य विलिखेद्भौमान् स्वामिपत्रपदक्रमम् ॥”

अथ भार्यापत्रस्य ।

“प्राणप्रियापदं सार्धं तथा सच्चरितादिकम् ।
भार्यापत्रं लिखेद्विद्वान् पदक्रममनुत्तमम् ॥”

अथ पुत्रस्य ।

“प्राणपुत्रपदं तद्वत्तथा सच्चरितादिकम् ।
आश्रीव्यचनसंयुक्तं पुत्रपत्रपदक्रमम् ॥”

अथ पित्रपत्रस्य ।

“प्रभुवर्यं नमस्कारं तथा सच्चरितादिकम् ।
विन्यस्य विलिखेत् पुत्रः पित्रपत्रपदक्रमम् ॥”

अथ सन्नासियतिपत्रस्य ।

“सर्ववाक्काविनिर्मुक्तं सर्वशास्त्रार्थपारगम् ।
सन्नासियतिपत्रेषु विलिखेच्च पदक्रमम् ॥”

सामान्यस्य ।

“सामान्यभृत्यश्रूणां विनियोग्यासुक्तं प्रति ।
शस्त्रावशेषितपदं क्रागनुल्यादिकं तथा ॥

एतेषामेव पत्रेषु यथायोग्यानुसारतः ।
विन्यस्य विलिखेत् प्राज्ञः पदक्रममनुत्तमम् ॥”

श्रीशब्दविन्याससंस्था यथा,—
“बहु गुरोः स्वामिनः पञ्च ईश्वर्यं चतुरो रिपौ ।
श्रीशब्दानां त्रयं मित्रं एकैकं पुत्रभार्यायोः ॥”

अथ राज्ञः प्रशस्तिः ।

स्वस्तिगोव्याणचयचूडारत्रराजरोचिस्त्वमित-
चन्द्रचूडचरणखेन्दुदन्तज्जिकासन्दोहाखाद-
चतुरचैतश्चकोरवरविषमसमरसहृत्प्रबलतर-
तुरगखरपुटपटलदलितभूएष्टोत्तिलङ्गुलिधूलि-
धाराधूसरितसकलहरिदन्तरप्रचण्डसुखदण्ड-
भाजमानखरतरासिचित्रासितप्रवर्धितृष्णीपति-
सार्धं प्रार्थितानुकम्पासुधासम्प्राप्तानवरतविज्जहा-
रिद्राविद्रावणद्रविणराशिविश्राणनसमुपार्जितो-
र्जितयशोमरालावलिक्वलिक्वलिक्वलिक्वलिक्वलिक्व-
यशोमरालावलिक्वलिक्वलिक्वलिक्वलिक्वलिक्व-
राजाधिराजेषु ॥ १ ॥

स्वस्तिप्रचण्डदोर्दण्डखण्डखण्डितारिमखल-
सुखोन्मुक्तसुक्तावलीमखितसंग्रामाङ्गनरिङ्गमा-
णनैकवारणवाहादिकायकाण्डवक्रतरनक्रचक्र-
चक्रमण्डुरतिक्रमणीयपगापतिप्रभृत्यश्रूणाञ्च-
चन्द्रिकाद्योतविद्योतिताखिलगण्मखलविविध-
द्रविणार्पणसन्तोषितस्वरिसम्बद्धस्तुभमानावदात-
कौर्त्तिनर्तकीनर्तनलीलालेपलेपितगीतिधुरीणो-
र्दण्डादिवेश्याजनसविलासगीयमानगुणश्रवणा-
न्दोलिताखण्डश्रवणकुण्डलपरितःप्रसर्पितप्रताप-
तपनोत्तापितारातितितिसमध्यासितनिङ्गुञ्ज-
प्रस्तुतचौदर्थगाथाप्रस्तुतितश्रीमन्नारायणचरण-
किङ्करश्रीयुतमहाराजदण्डश्रीकेषु ॥ २ ॥

अथ मन्त्रिप्रशस्तिः ।

स्वस्तिश्रीमनुसमस्तसामन्तसेवकनिर्वाहकेषु ।

कीर्षगोक्षविक्रवीवलगजवाजिहृष्टपरिवारहर्ष-
हेतुवीर्त्तिसेतुरक्षयनिपुणेषु । अस्मद्विन्ध्यासैक-
निकेतनेषु श्रीश्रीमन्निप्रवीरेषु आशीराशिनिवे-
दनकोट्यं वर्गभूतोत्तमं भयमावेदयन् तत्रत्यं
भयमव्याहृतमनुदिनमनुचर्य एच्छति स्म ॥ ३ ॥

अथ गुरुप्रशस्तिः ।

स्वस्तिश्रीनारायणपदपाथोरुहनिःसरञ्जक-
रन्दमधुपायमानमानवेषु । विविधविद्याविद्योति-
ताखिलगुणगणालङ्कृतवेदवेदाङ्गपारगस्यामो-
चिताचारसम्पन्नपरमहंसपरिव्राजकाचार्यसेव-
मानश्रीगोविन्दस्वरूपगुरुचरणारविन्देषु कीटि-
शः प्रणामाः ॥ ४ ॥

अथ भार्यायाः स्वामिप्रशस्तिः ।

स्वस्तिश्रीमद्दामप्रेममहेमभूषितासदादिभक्त-
जनैषु । कर्णयोरधिष्ठानेषु । नेत्रयोरधिदैवतेषु ।
कामस्य परिणामेषु । चतुर्वर्गप्रदायकेषु । समा-
प्ररूपेषु । श्रीमत्स्वामिचरणारविन्देषु । गोविन्द
इवेन्दिरायाः शृङ्गार इव गिरिजायाः महेन्द्र इव
पुलोमजायाः प्रतिदिनं वर्द्धमाना समाराधना
प्रणामपूर्वमास्ताम् ॥ ५ ॥

अथ भर्तुर्भार्याप्रशस्तिः ।

स्वस्तिश्रीमत्समस्तप्रमपारलावण्यमूर्त्तौ प्रिय-
तमायां नेत्रयुग्मस्य कनीनिकायामिव चन्द्रस्य
क्षण्डायामिव कमलाकरस्य कमलिनीयामिव
पथिकस्य क्वायायामिव त्रधातुरस्य शीतलान्दत-
घारायामिव मम सप्रेम निवेदयन्ती पञ्चौ
शुभाशीराशीन्निवेदयतु सर्वदा ॥ ६ ॥

अथ पुत्रस्य पितरं प्रति प्रशस्तिः ।

स्वस्तिश्रीमदभिनववशशब्दचित्तचित्तितल्ली-
यागुरागानुरक्षितानुग्रहीतस्वयत्नवर्गेषु । निज-
चरणसरोज-रक्षितपरागसरंक्तासदादिभाल-
स्थलविशालभाग्यसम्भाषकेषु । श्रीयुतपिष्टचरण-
सरोरुहेषु । अकिञ्चित्करकिङ्करस्य मम बह्व-
करसम्पुटस्यावनीष्टलगाः साष्टाङ्गप्रणतयः
सहस्रमजसं विद्याप्यन् ॥ ७ ॥

अथ पितुः पुत्रं प्रति प्रशस्तिः ।

स्वस्तिश्रीविश्वेश्वरचरणसरोरुहानुग्रहसमा-
सादितानि वितानवदविद्याविलासपीयूषपर-
म्परापराभाषु कानुपमानाधुरीधुरीणविधगुणा-
लङ्कृतनिजवंशावतंसकलविश्रान्तिधाननिज-
कुलपवित्रीलतालगायेषु । श्रीयुतशुद्धाचारपरि-
पूरितपुत्रेषु शुभाशिषां राशयः समु विज्ञा-
प्यन् ॥ ८ ॥

अथ सन्नासियतिप्रशस्तिः ।

स्वस्तिश्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यकरण-
निपुणतापराङ्मुखेषु । विषमविषयदोषदर्शन-
दूषितप्रपञ्चरचनाविभावेषु । वेदवेदान्तसांख्य-
सिद्धान्तबह्वेदवप्रवृत्तिपुरुषविवेकज्ञानशिलेषु ।
संख्यावन्मुखवन्दितचरणारविन्दस्वामोचिता-
चारपरिपालनपवित्रीलतधरित्रीतलेषु । सकल-
भूदेव-पूजित-श्रीयुत-गोखामि-चरणारविन्देषु ।